

8xBERG2012 | 7. koncert cyklu

PŘÍBĚH VOJÁKA

pondělí 12. listopadu + úterý 13. listopadu v 19.30

Vršovické divadlo Mana

(Moskevská 34, P10)

PARTNEŘI

Ministerstvo kultury ČR, Magistrát hl.m. Prahy, Nadační fond Avast, Partnerství OSA, Open Society Fund Praha, MČ Praha 1 a Nadace ČHF

Mediální partneři: Literární noviny, Český rozhlas, Radio 1

DĚKUJEME VŠEM JEDNOTLIVCŮM, KTEŘÍ NÁM POMÁHAJÍ

DÁRCI: Martina a Radvan Bahbouhovi, RNDr. Ondřej Jäger, RNDr. Jiří Kessler, Eva a Norman Ridenourovi, MUDr. Eva Novotná

ANDĚLÉ: Věra Babišová, Eva a Tonda Blomannovi, Jan Brázda, AK Anna Císařová & Peter Babiš, Radvan Bahbouh, Martina Čápková, Valerij Durdil, Dominik Dvořák, Josef Dvořák, Pavel Dvořák, Rut Fialová, Irena Fürbachová, Jiří Hajdyla, Ondřej Holas, Aleš Janíček, Martina Kaňková, Jiří Kessler, Jitka Kloučková, Šimon Kočí, Ivana Kolářová, Johana Kratochvílová, Maja Madarová, Ondřej Mayer, Daniel Mikolášek, Alena Miltová, Pavel Moc, Martin Pavala, Kateřina Plevová, Marek Prchal, Barbora Prošková, Michael Romanovský, Michaela a Howard Sidenberg, Lucie Silkenová, Petr Somol, Lukáš Trnka, Pavel Trnka, Jan Trojan, Pavel Trojan Jr., Petr Venkrbec, Michaela Volfová, David Zábranský a Jan Zázvůrek...

Petr Wajsar

8 vět na vějíře (světová premiéra)

Igor Stravinskij Příběh vojáka

libreto: Charles Ferdinand Ramuz

1. Pochod vojáka – 2. Malé air na břehu potoka – (Pochod vojáka – opakování) – 3. Pastorale – (Pochod vojáka – opakování) – 4. Královský pochod – (Malé air na břehu potoka – opakování) – 5. Malý koncert – 6. Tři tance: tango, waltz a ragtime – 7. Ďáblův tanec – 8. Velké chorale – 9. Ďáblův triumfální pochod

Orchestr BERG: Adéla Štajnochrová – housle, Jaromír Černík – kontrabas, Irvin Venyš – klarinet, Daniel Hucek – fagot, Pavel Hromádka – trubka, Tomáš Bialko – trombon, Anton Zhdanovich – bicí
Peter Vrábel – dirigent

Sophie Knittl – Vypravěč, Števo Capko – Ďábel

Eva Jedličková – Princezna, Jakub Urban – Voják

Števo Capko – pohybová spolupráce, Miloš Kirschner – projekce

Gabriela Petránková – režie

Vznik a premiérové uvedení nové skladby Petra Wajsara podpořil **Nadační fond Avast** v rámci programu Patron pro premiéru.

au sein d'elo
nuit
un aveugle
qui a envie de d
o
r mir

Malý melodram „**8 vět na vějíře**“ je inspirován básnickou sbírkou „100 vět na vějíře“ francouzského dramatika a básníka Paula Claudela (1868–1955). Sbírkka je moderní podobou japonských básnických miniatur zvaných haiku, které však naplňuje osobitým filozofickým sdělením. Každá

z miniatur má přitom ekvivalent v japonském znaku, z jehož melodie vychází zvukový i hudební materiál použitý při kompozici této skladby. Skladba je instrumentována pro soubor využitý ve Stravinského Příběhu vojáka, s rozšířenou sekcí bicích nástrojů.

Petr Wajsar (1978), hudební skladatel, momentálně i aktivní baskytarista a zpěvák. Je žákem prof. Václava Riedlbaucha (HAMU), prof. Stanislava Jelínka (Konzervatoř Jaroslava Ježka Praha) a Milana Svobody (Pražská konzervatoř). Kromě koncertní hudby (Orchestr BERG, Epoque Quartet, Agon Orchestra, Filharmonie Hradec Králové aj.) tvoří hudbu k filmům, je vedoucím skupiny HI-FI a členem vokálního sextetu Skety. Napsal hudbu k baletu Maryša, muzikálu Pornohvězdy, celovečernímu filmu Můj vysvěcený deník a několika dokumentárními filmy. V nedávné době dokončil hudbu k televiznímu filmu Iris rebeluje z cyklu Nevinné lži.

PŘÍBĚH VOJÁKA – O ČEM JE?

Voják se vrací z války domů, hraje na housle a potkává Ďábla. Ten mu nabízí výměnu houslí za knihu, která ho udělá bohatým. Podmínka: půjde k němu na tři dny, aby ho naučil hrát, a Voják se za to naučí číst v knize. Když se Voják po třech dnech objeví v rodné vesnici, nikdo ho nepoznává – tři dny byly ve skutečnosti třemi roky! Voják je zoufalý, Ďábel mu radí, aby využil schopností kouzelné knihy. Z Vojáka se stane boháč, ale po čase začíná toužit po jednoduchém životě a štěstí starých časů. Koupí znovu housličky (od Ďábla převlečeného za podomního prodávče), ale neumí už na ně hrát. Pak potkává starého kamaráda, který ho upozorňuje, že v blízkém království umírá princezna. Král ji slíbil za ženu tomu, kdo ji uzdraví. Voják spěchá na zámek, ale Ďábel byl rychlejší, už je tam, převlečený za houslového virtuóza. Aby získal Princeznu, musí Voják přemoci Ďábla – musí s ním v kartách prohrát všechny své peníze. Pak znovu získává schopnost hrát na housle, uzdravuje Princeznu a bere si ji za ženu. Ďábel prohrává, ale varuje Vojáka, že jestli opustí království, bude jeho duše patřit Ďáblu. Voják se po čase nechá od Princezny přesvědčit, aby navštívil svoji matku v rodné vesnici, ale tam už čeká Ďábel a odvádí si ho s sebou.

Se začátkem první světové války přesídlil Stravinskij do Švýcarska, stejný osud s ním sdílel i francouzský spisovatel Charles Ferdinand Ramuz. Oba také byli v důsledku války bez prostředků. Nouze byla i o interprety, mnozí byli povoláni do armády, a tak se tvořilo pro malé soubory. Příběh vojáka vznikl ve spolupráci s dirigentem Ernestem Ansermetem a výtvarníkem Reném Auberjonoisem, přizpůsoben těmto válečným okolnostem. Něco mezi baletem, komorní operou a fraškou – je dílem, které mělo být „čteno, hráno a tančeno“. Inspiraci poskytly bajky Zmiňuje se také ovlivnění jazzem, ovšem ten Stravinskij s velkou pravděpodobností naživo do té doby vůbec neslyšel. Mohl ale studovat notové materiály, které si dirigent Ernest Ansermet dovezl z Ameriky. Tato malá a mobilní inscenace, s „orchestrem“ o pouhých sedmi nástrojích, se mohla hrát prakticky kdekoli a za jakýchkoliv podmínek, a mohla tak posloužit jako prostředek k obživě. První představení se odehrálo 28. září 1918 v Lausanne. Vznik i premiéru podpořil švýcarský mecenáš Werner Reinhart, sám vynikající klarinetista. Stravinskij později z Příběhu vojáka vytvořil suitu, kterou pro Wenera Reinharta přepracoval také pro klarinet, housle a klavír.

VŠIMNĚTE SI: Housle představují Vojáka, bicí nástroje jsou spojeny s Ďáblem. Celý Příběh vojáka končí symbolicky – dohrávají pouze bicí, Ďábel vítězí...

CO O PŘÍBĚHU VOJÁKA ŘÍKÁ REŽISÉRKA GABRIELA PETRÁKOVÁ

Příběh vojáka je hudebně dramatické a taneční dílo Igora Stravinského. Vystupují zde postavy Vypravěče (představitel dramatického prvku díla), Vojáka a Ďábla (ti jsou představováni tanečníky či mimy). Igor Stravinskij v tomto díle vyjadřuje svůj kritický pohled na válku jako takovou, ale dle mého názoru také na jakékoliv utrpení prostého člověka, který je jen poslušným nástrojem (třebas proti své vůli) v rukou mocných, kteří jej bezohledně posílají do nebezpečí nebo i na smrt v zájmu svého vlastního zisku, či touze po moci. Stává se tím jen pouhou loutkou, potlačující své vlastní zájmy, emoce. Stravinskij však tento příběh nepopisuje jako závažné drama, snaží se spíše o pohled zvnějšku, staví se do role nezúčastněného pozorovatele, a tím vystihuje

absurditu a jistou ironii daného tématu. Zcela záměrně vnáší do dramatických momentů dokonce prvky komediální a satirické, čímž je drama ještě umocněno.

Ve své koncepci jsem se spolu s inscenačním týmem snažila co nejvíce přiblížit duchu Stravinského hudby. Děj jsme posunuli do roviny mimočasové, nebo lépe řečeno do roviny všečasové. Na jevišti se mísí prostředí kabaretu, které je představováno jak muzikanty tak vypravěčem, s prostředím válečným, které představuje Voják a válečné scény v projekcích. Spojení těchto dvou kontrastních světů vystihuje absurditu a groteskní nádech díla. Propojujícími prvky mezi těmito dvěma světy jsou Dívka, která hledá chlapce-vojáka ve vřavě války a všem, co s ní souvisí, a Dábel, který osciluje mezi oběma světy, využívá jejich slabých míst a roste utrpením a porážkami prostého člověka. Z nicotného červa se postupně stává úplatkář, podnikatel, generál, či vysoce postavený politik.

Celý příběh začíná jako velká ruleta, kterou roztočí neviditelná ruka a tím uvede do pohybu konflikt od prvního vesmírného třesku, přes věčný trojúhelník žena, muž, ďábel, jejich konkrétní příběh, až po všechny možné podoby sporů, válek, konfliktů až do současnosti. Zde však příběh nekončí, protože ruleta se točí stále dál...

Igor Stravinskij (1882–1971), jeden z nejvýznamnějších skladatelů 20. století, představoval typ kosmopolitního skladatele, který zůstal přesto v mnoha ohledech typickým Rusem. Vedle skladatelské slávy dosáhl významných úspěchů také jako klavírista a dirigent. V jeho hudbě najdeme obrovskou rozmanitost forem a stylů. Jeho hvězda vylétla strmě vzhůru díky impresáři Les Ballets Russes Sergeji Ďagilevovi, který objevil Stravinského originální smysl pro scénickou hudbu. Pro jeho soubor, který působil senzaci po celé Evropě, vznikly Stravinského slavné balety Pták ohnivák (1910), Petruška (1911) a Svěcení jara (1913). Po tomto „ruském“ období objevil starou hudbu a obrátil se k

neoklasicismu (např. balet Pulcinella), v 50. letech pak využíval i seriální techniky. Stravinskij přesídlil v roce 1910 z Ruska nejprve do Švýcarska, o deset let později pak do Paříže. Před druhou světovou válkou uprchl do USA, jako ruského Žida by jej vládnoucí poměry v Evropě dostaly do katastrofální životní situace. V roce 1945 se stal občanem USA, kde žil až do své smrti, nejprve v Hollywoodu, od roku 1969 v New Yorku. Pohřben je však v Benátkách na hřbitově San Michele, blízko hrobu Sergeje Ďagileva.

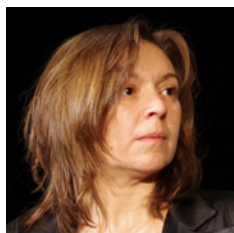
Režisérka a dramaturgyně **Gabriela Petráková** vystudovala Janáčkovu konzervatoř v Ostravě, obor zpěv. Hostovala v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě (opera, opereta, muzikál). Poté byla po několik let členkou souboru Slezského divadla v Opavě, než odešla studovat operní režii na Hudební fakultě AMU v Praze, kde ve spolupráci s Orchestrem BERG absolvovala inscenaci *Ženitby* Bohuslava Martinů. Již

v průběhu studia spolupracovala s Národním divadlem v Praze i Dětskou operou Praha. V roce 2009 se stala režisérkou Operního studia Fakulty umění Ostravské univerzity, od roku 2010 je dramaturgyní operetního a muzikálového souboru Národního divadla moravskoslezského a v současné době je také jeho šéfkou. Pro Pražské jaro 2006 v rámci projektu Bouda Národního divadla nastudovala mimo jiné muzikál *Angels* Lukáše Hurníka. V Národním divadle moravskoslezském režírovala řadu dalších děl muzikálové a operetní produkce (*Marguerite*, *Polská krev*, *Noc na Karlštejně*, *Paní Marjánka*, *matka pluku*, *Josef* a jeho úžasný pestrobarevný plášť).

Herec, choreograf, gagman a clown **Števo Capko** (1970) je žákem Ctibora Turby a Borise Hybnera, zúčastnil se také řady prestižních zahraničních stáží (Švýcarsko, Francie, USA). Účinkoval a účinkuje v mnoha českých i slovenských divadlech, včetně Divadla Archa, Státní opery Praha nebo Národního divadla v Praze. Je propagátorem pouliční akrobacie. V roce 2004 se začal věnovat také choreografii a pohybové spolupráci, v tomto oboru je mimořádně žádaný – spolupracoval na

desítkách inscenací v Národním divadle v Praze (např. Ph. Glass: Kráska a zvíře / režie bratři Formanové, B. Martinů: Řecké pašije / režie Jiří Nekvasil), Národním divadle v Brně (např. L. Janáček: Příhody lišky Bystroušky / režie James Conway) nebo Slovenském národním divadle (mj. G. Puccini: Manon Lescaut / režie Jiří Nekvasil). Je také pedagogem Akademie múzických umění v Praze, kde vyučuje na divadelní, filmové i hudební fakultě. Je externím pedagogem moderní divadelní clownerie ve Flying Actor's studiu San Francisco.

Sophie Knittl získala herecké vzdělání na jedné z nejprestižnějších francouzských hereckých škol Cours Florent v Paříži. Absolvovala kurzy v rámci školy při Théâtre Gérard Philippe, studovala také u Madeleine Marion a Redjepa Mitrovitsy, u kterého pracovala také jako pomocná režisérka. Získala ocenění v oboru divadelní drama / tragédie. Pracovala s mnoha francouzskými divadelními režiséry, ztvárnila role ve více než 70 inscenacích od Molièra po Préverta. Hrála také ve filmu a televizi, objevila se například ve filmu Dokonalý svět. Žije a pracuje mezi Paříží a Prahou, kde mimo jiné vede herecké kurzy při Lycée français de Prague. V roce 2005 ztvárnila hlavní roli Vypravěče ve Stravinského Příběhu vojáka, jehož obnovenou premiéru dnes uvádíme.

Jakub Urban (1990) se po absolvování matematické základní školy a gymnázia rozhodl pro studium pantomimy na Akademii múzických umění, kde nyní pracuje pod vedením Borise Hybnera, Števa Capka a Radima Vizváryho. Pantomima jej uchvátila v posledním roce gymnázia, kdy také vytvořil soubor Silent Motion. Účinkoval mimo jiné ve Státní opeře v Praze, Divadle Na zábradlí, Divadle Na Prádle, na festivalu Mime Fest v Poličce, na slovenském hradě Modrý Kameň atd.

Eva Jedličková absolvovala v roce 2007 Divadelní fakultu JAMU (obor muzikálové herectví). Od roku 1999 účinkuje v Městském divadle Brno v muzikálových i činoherních rolích, hostuje také v pražském Semaforu nebo v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě. Za svou hereckou kariéru ztvárnila velkou řadu rolí (Fantine v Les Misérables, Cajtl v Šumaři na střeše, Konstanci Bonacieux ve Třech mušketýrech ad.). Zahrála si i ve třetí sérii Nemocnice na kraji města, příležitostně moderuje, dabuje a zpívá na nejrůznějších kulturních akcích. V současné době studuje Filosofickou fakultu Masarykovy univerzity – obor Učitelství estetické výchovy pro střední školy. Dlouhodobě spolupracovala na tvorbě ilustračních fotografií pro brněnský Deník.

Orchestr BERG je špičkové mladé těleso, které přináší svěží vítr na českou hudební scénu – uvádí divácky atraktivní a novátorské projekty, soustřeďuje se na uvádění současné hudby a hudby 20. století. Tu kombinuje například s divadlem, filmem, baletem, pantomimou, videoartem apod., vystupuje často mimo tradiční sály. Prostřednictvím objednávek nových děl u českých skladatelů především mladé generace pomáhá vytvářet nové hodnoty a investuje do budoucnosti hudby a umění. Má na svém kontě desítky světových premiér a ještě více českých premiér světových skladatelů. Ke koncertní činnosti orchestru patří vystoupení na mezinárodních festivalech a významných domácích pódii. Spolupracuje s baletem Národního divadla (*Ibbur*, *Zlatovláska*). Vedle mnoha záznamů pro Český rozhlas, na CD nebo k pořadu pro Českou televizi se Orchestr BERG prezentuje i na DVD s live nahrávkou baletu *Zlatovláska* (Supraphon). K nejvýznamnějším projektům z poslední doby patří hudebně divadelní inscenace *Schwarz auf Weiss* (Černé na bílém) německého skladatele a divadelníka Heinerja Goebbelse, živý doprovod Dreyerova němého filmu *Utrpení Panny orleánské* hudbou litevského skladatele Broniuse Kutavičiuse nebo loňský scénický koncert timING na Nové scéně Národního divadla, kde bylo mj. uvedeno v české premiéře legendární dílo Györgye Ligetiho *Poème symphonique* pro 100 metronomů.

Peter Vrabel (*1969, Žilina) je slovenský dirigent, který žije a pracuje v Praze. V roce 1995 založil orchestr Berg a určil jeho hudební směřování

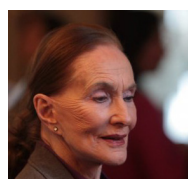
– díky němu je dnes tento orchestr oceňován jako jedinečný interpret hudby 20. století a hudby soudobé. Spolupracuje se soudobou českou skladatelskou špičkou a vytváří inspirativní tvůrčí prostor pro vynikající umělce mladé generace. Je držitelem Ceny Gideona Kleina. V roce 2010 získal od České hudební rady / UNESCO ocenění za zásluhy o kvalitu a šíření české hudby.

KLUBERG – KLUB ORCHESTRU BERG MÁ JIŽ 23 ČLENŮ!

Jsou to: Petr Adler, manželé Bahbouhovi, manželé Činčerovi, Nevelina Dodovová, RNDr. Václav Hušner, Lucie Chrápavá, Jiří Kubíček (ve dvou), Lukáš Lánský, Jana Macharáčková, Eva Novotná s manželem, Jáchym Novotný, Jana Spurná, Kateřina Svatoňová (ve dvou), Petr Štěpánek (ve dvou), manželé Valcháři a Petr Vyhnálek

Chcete podpořit jedinečné projekty z oblasti nového umění? Zajímá Vás, co se v BERGU chystá, a chcete u toho být jako první? PŘIDEJTE SE!

Měsíční členský příspěvek: 123 Kč (jednotlivec) / 234 Kč (ve dvou)

NEJBLIŽŠÍ AKCE KLUBERGU

úterý 11. prosince, Nová scéna ND – po představení M is for...

... setkání členů KLUBERGU s paní Soňou Červenou a hlavními protagonisty večera u sklenky vína

ČLENOVÉ KLUBERGU VZKAZUJÍ

„Přeji si, aby nás bylo dost a tento ojedinělý šperk našeho kulturního života přežil ve zdraví a síle.“ **Jana S.**

„Jste úžasní, jak se neustále zdokonalujete a vymýšlíte nové a nové nápady!!! Gratuluji, obdivuji a držím palce:-)!!!!“ **Martina B.**

„Držím palce do další činnosti, obdivuji koncepty a koncerty se mi moc líbí.“ **Jana M.**

DĚKUJEME VŠEM ZA PODPORU!

Informace o KLUBERGU můžete získat u vstupu do sálu.

Vše najdete také na www.kluberg.cz.

Nebo se obraťte na **Kateřinu Košťálovou** – T: 731 151 536, E: kluberg@berg.cz

ZÁVĚREČNÁ AKCE LETOŠNÍHO ROKU

M is for...

... unikátní představení – hudba, tanec a film

... spolupráce se 420PEOPLE, odchovanci choreografa Jiřího Kyliána

úterý 11. prosince + středa 12. prosince 2012 | 20h | Nová scéna Národního divadla
420PEOPLE & Orchestru BERG

M is for Man Music Mozart (česká premiéra)

... abecední film s živou hudbou

režie: Peter Greenaway

hudba: Louis Andriessen

Markéta Cukrová – zpěv

Resonance na pěši vzdálenost (světová premiéra)

... scénický projekt Orchestru BERG a 420PEOPLE

hudba: Jan Trojan

choreografie: Nataša Novotná & 420PEOPLE, světla: Pavla Beranová

účinkují: Zuzana Herényiová, Václav Kuneš, Nataša Novotná, Milan Odstrčil
Orchestr BERG & Peter Vrabel

vstupenky> infocentrum Nové scény (po-pá 9-18, so-ne 10-18 / do začátku představení, když se hraje) + pokladny Národního divadla (Kolowratský palác, Státní opera)

online> www.ticketportal.cz

PŘÍBĚH VOJÁKA

překlad: Pavla Palánová

Marche de soldat (Pochod vojáka)

Vypravěč: Mezi Denges a Denezzy
vrací se voják domů.
Dva týdny volna, tak dlouhá cesta.
Kdy už tam bude?...
Je to moc hezké místo...
Není lehké být vojákem
stále na cestě, prázdné kapsy,
tak to je! život naruby.
Kde je můj svatý Josef? Ať ho vezme čert!
Copak to vše s sebou nosím?
Papíry, patrony, zrcátko
(to se někdy hodí),
ale kde je ten obrázek?
(portrét mé milé, který jsem od ní dostal).
Našel ho, sáhne hloub,
vytáhne svoje housličky.
Voják: Nestály mnoho, byl to dobrý kup,
musím je ještě naladit.

Petits airs au bord du ruisseau (Malé air na břehu potoka)

Ďábel: Dejte mi ty housle.
Voják: Ne!
Ďábel: Prodejte mi je.
Voják: Ne.
Ďábel: Vyměním je za tuhle knihu.
Voják: Neumím číst.
Ďábel: Není třeba umět číst.
Něco Vám o té knize povím.
Ta kniha – to je pokladnice!
Jen otevřeš a vytahuješ.
Směnky! Bankovky! Zlato!
Voják: Nejdřív bych to musel vidět.
Ďábel: Naprosto souhlasím.
Vypravěč: Vida, termíny, směnky, kursy....
Není snadné se v tom vyznat.
Voják: Ano čtu, ale nerozumím tomu.
Ďábel: Pokračujte dál, půjde to!
Voják: Ale pane, ta kniha má takovou cenu
a moje housle mě stály jen 10 franků.
Ďábel: O důvod víc!
Voják: Dobrá tedy, platí.
Vypravěč: Vida, termíny, směnky, kursy....
burza v sobotu jednatřicátého?!... Co je dnes za den?
Středa osmadvacátého....
Ejhle, ta kniha říká budoucnost, co se teprve stane.
Ďábel: Tak tedy, pojd' se mnou.
Voják: Kam a proč?
Ďábel: Tvoje housle nehrají. Musíš mi ukázat, jak na to.
Voják: Mám ale volno jen čtrnáct dní.
Ďábel: Půjčím ti svůj vůz, budeš rychlejší.
Voják: Ale moje matka mě čeká.

Ďábel: Vždyť to není poprvé.

Voják: Čeká na mě také moje milá.

Ďábel: Vynahradíš jí to za pár dní.

Voják: A kde bydlíte?

Ďábel: Můj vůz tě odveze, postarám se o tebe,
dám ti najíst a napít,
dva tři dny, jen malé zdržení,
a potom budeš navždy bohatý...

Voják: A co bude k jídlu?

Ďábel: Maso, třikrát denně.

Voják: A k pití?

Ďábel: To nejlepší víno.

Voják: A budou i nějaké doutníky?

Ďábel: Kubánské, se zlatou hubičkou.

Vypravěč: Vše, co chcete, co si přejete, říkám vám.

A tak se vypravil s tím starým k němu.

Zdalo se, že říká pravdu,

Josef měl vsutku co pít a jíst,
měl se tak dobře, jako nikdy předtím,
ukázal starému, jak hrát na housle,
ten mu zas ukázal, jak zacházet s knihou.

Uplynuly dva dny, třetí den starý vejde a ptá se:

Už jsi připraven?

Ale hlavně, vyspal ses dobře?

A Josef odpoví ano.

Splnil jsem, co jsem ti slíbil?

A Josef odpoví ano.

Takže jsi spokojen? Ó ano. Tak jdeme!

Nasednou do vozu a ten se rozjede.

Josef se najednou musí oběma rukama držet,
neví, co se děje: Drž se, křičí starý, drž se pevně!

Mé koně, křičí starý, jedou rychle!

Josef chce vstát, vyskočit ven, ale nejde to;
vůz se vznesl do nebe.

Jsi spokojen? Stále jsi spokojen?

Vůz letí přes pole

jak dlouho už? už není čas....

A potom znovu, zas.

Marche du soldat (Pochod vojáka)

Mezi Denges a Denezy

vrací se voják domů.

Dva týdny volny, tak dlouhá cesta.

Kdy už tam bude?...

Sláva, jsme tu, u nás,

dobrý den Madame Chappuis!

Je na zahradě, dobrý den, jak se vede?

Neslyší; ale tamhle jede Ludvík, Ludvíku! Jede

s žebříňákem na louku, Ludvík, můj starý přítel,

Cože? Co se děje? On také neodpovídá?

Ludvíku, ty mě nepoznáváš nebo co?

Josef, Josef voják,

Josef, vzpomínáš si?

Tamhle je škola, se zvoničkou,
Josef, Josef, vzpomínáte si na mě?!
Tamhle pekárna, hostinec, a všude plno lidí,
muži, ženy, děti, ale co je?
Co se děje?
Bojí se mě snad?
Vzpomínáte si? Josef přece!
Ale první dveře se zavřou a zavírají se další a další,
skřípou, jak jsou zrezlé.
Všechny ty dveře je slyšet.
A on náhle: Bohudík!
Vzpomněl si na matku: vidí, jak přichází.
Když ho zahlédne, s křikem před ním prchá!
Pak si řekne: Vždyť mám milou!
Vdaná! Dvě děti!

Ty darebáku! Zatracený lotře!
Vím, že jsi tu,
už tomu rozumím, jaký jsem tam strávil čas,
ne tři dny, ale tři roky!
Považuj mě za přízrak,
jsem mrtvý mezi živými.

Ty darebáku! Zatracený lotře!
Já hloupý mu naletěl,
měl jsem hlad, pravda, byl jsem unavený,
ale stejně, poslouchat jsem ho neměl.
Vy věnujete pozornost tomu, co vám říkají neznámí lidé?
Obvykle odpovídáte: Ale já vás neznám! Namísto toho,
já mu naslouchal...

Neměl jsem mu věřit,
ale já hlupák ho poslouchal a dal jsem mu svoje housle!
Já nešťastník! Co teď budu dělat?
Co teď budu dělat? Co teď budu dělat?

Pastorale

Voják: Ty darebáku! Zatracený lotře!
Ďábel: Co teď budeš dělat?
Voják: Darebáku! Lotře!
Ďábel: Mluv slušně!
Uklidni se! Dobrá... Slyšíš mě?
Co teď budeš dělat?
Už jsi všechno zapomněl?
A co ta kniha?
Voják: Mám ji u sebe.
Ďábel: Tak máš víc, než potřebuješ.
A jsi voják?
Tak ukaž těm všem...
Pozor!... Pohni se... Tak!
Schovej to!
Dej tu brašnu tam!
Tak! Zaujmi pozici...
Pozor!... A teď!
Dej pryč tu policajtskou čepici a vezmi si tuhle!
Ta ti sluší.
Dej pryč ten kabátec, najdeme ti jiný.

Zaujmi pozici.
Pozor! Ještě jsme neskončili.
Kams dal tu knihu?
Ach ano, už si vzpomínám.
Dojdi pro ni.
Nic než tu knihu, to stačí!
Teď pojd' zpátky ke mně!
Ale nedrž ji takhle.
Mohl bys ji ztratit, drž ji pevně.
Ta kniha má cenu miliónů, miliónů!...
Dávej dobrý pozor.
To je moje, a to je tvoje.
Každý má to své, jak vidíš.

Pastorale 2

Vypravěč:

Tak začal tu knihu číst – a najednou měl peníze,
hodně peněz, samé peníze.
Četl, jak jen mohl, proto měl peněz, kolik chtěl,
a za ty peníze vše, co chtěl,
nejdříve kupoval, potom prodával...

Milé dámy, vybírejte... Odstíny všech barev,
černá, modř blankytná, modř námořnická, šedomodrá,
modř pastelová, modř akvamarín, béžová, písek,
světlá, tmavá, černošedá, našedlá, stříbrošedá,
šed' lila, negr, krtek, hněd', khaki do šeda,
šíře 110 a 120, 140, 130 šíře, nádherné vzory,
hedvábný satén, čínské krepy, ceny předválečné....
Nejdřív jsem ovládal věci a pak už jsem je nepotřeboval,
začal jsem ovládat duše a využívám ostatní,
protože já vím to, co ostatní jen tuší.
Ta kniha... to je poklad
Stačí ji jen otevřít a brát...
Máš vše, co chceš, na co máš chuť,
obstaráš si cokoli na světě.
Jelikož jednoho dne musíš umřít; proto rychle vše než umřeš
On mi přece nelhal, protože na konci je smrt.
jedna věc, pak druhá, pak další, chci je všechny,
protože můžeš platit, tak plat', ony přijdou.
Všechno... Všechno? Nic.
Všechno a potom nic. Všechno jako nic.
Co to je? Kde to je?
A vše a pak nic.
Ty věci, které pořád chceš, nakonec jakoby nebyly,
protože v nich nic není.
Věci falešné, věci mrtvé, věci prázdné,
nic než slupka...
Ty dobré staré věci, věci pravdivé, pro všechny, pro celý svět,
ty, které už nejsou, které stojí za to mít.

Pastorale 2

Nemají nic a mají všechno; a já, který měl všechno, nemám nic.
Nic, nic! Nikdy se to nevrátí.

Satane, tys mě okrad!
Co dál? Je to v té knize?
(Ještě jednou ji otevřel.)
Vysvětli mi to kniho, odpověz.
Jiní jsou šťastní, jak to dělají?
Co říkáš kniho, co, ty to musíš vědět,
jak to udělat, abych neměl nic?
Zvoní telefon.... Haló... Pane, volám kvůli vašemu běžnému účtu.
Později... Zvoní telefon. Později, říkám....
Ale ty kniho, ty poslouvej, jak to udělat,
jak to mám udělat, abych byl jako dřív?

Voják: Závídí mi tak, jak nikdy žádnému člověku nezáviděli,
závidí mi,
jsem mrtvý, nežiji.

Jsem ohromně bohatý, tak bohatý,
jsem mrtvý mezi živými.

Ďábel: Pane, můžu dál?

Voják: Co chcete?

Ďábel: Chtěl bych s vámi mluvit....
Dovolte!

... něco Vám, pane, upadlo.

Voják: A co na tom?

Ďábel: Vysvětlím Vám to pane...

Na chodbě mám svou krabici...

cennosti, pane, kuriozity...

Voják: Ne, děkuji.

Ďábel: Budte aspoň tak laskavý, pane...

Voják: Tady máte a...

Ďábel: Mám, pane, svoji důstojnost.

Nechci nic, co si nezasloužím.

Každý dělá svojí práci, svojí prácičku.

Moje krabice je na chodbě.

Tak co kdybych pro ni rychle došel?...

Podívejte, pane, podívejte!

Prsteny, hodinky, náhrdelníky?

Krajky? Ne? Řekněte klidně ne...

To je pravda, vy nejste ženatý...

Každý dělá svojí práci, svojí prácičku...

A co pozlacenou stříbrnou medaili?...

Ne, pořád nic?... A zrcátko? Ne?...

Něco jsem našel!

Krásný obrázek v rámečku.

A vidíte, ten vás zaujal.

A ještě něco?... Ještě něco?

Třeba malé housličky?

Voják: Za kolik?

Za kolik, povídám.

Ďábel: Přátelé se vždy dohodnou.

Nejdřív si je zkuste,

na ceně se domluvíme potom.

Petits airs au bord du ruisseau
(Malé air na břehu potoka)

Vypravěč:...

Marche du soldat

Vypravěč: Mezi Dange a Denezy,
voják jde pryč rovnou za nosem,
Kam ho ta cesta zavede?
Už dlouho po ní jde.
Potok, pak most, kam to jde? Ví to?

On sám to neví, on to neví, ani on,
ví jen, že musel odejít,
protože už tam nemohl vydržet.
Nic nezbylo ze všeho bohatství, které měl,
zbavil se ho,
nikomu nic neřekl, utekl;
a tak jako předtím
pouze se svým vakem a věcmi v něm.

pokrač. **Marche du soldat**

Je to ta cesta k Denezy? Domů?
Ale už to není on.
Otočí se, nemůže tam jít.
Musí jít dál, jít dál.

Vypravěč: Teď už ale jinde jsme,
je tu jiná vesnice;
pomyslí si: „Vstoupím,“ a vejde; náhle hospoda,
vejde tam;
poručí si tři deci;
dopije svou sklenku, a pak?
Začne se rozhlížet,
dívá se skrz malá okna,
mezerami v záclonách,
záclonách z bílého mušelínu,
dívá se na listy ve větru.
A potom co? Najednou, všichni jsou u pece...
Někdo tam začal bubnovat.
A bubnoval kvůli královské dceři,
která je nemocná, nespí,
nejí, nemluví,
a král dává bubnem na vědomí:
že dá královskou dceru tomu,
kdo ji uzdraví...
A právě v té chvíli vstoupí muž, který řekne
Josefovi: „Zdravím tě!“
(neznáme se, ale taky jsem byl vojákem).
A proto ti budu říkat příteli, když jsem tě viděl
vstoupit, řekl jsem si: promluví s ním.
Nevypadá spokojeně, řekl jsem si,
tak to zkusím.
Bude to pro něj možná dobrá příležitost.
Královská dcera, povídám, královská dcera,
co si o tom myslíš? To je stvořeno pro tebe.
Protože já, jak vidíš, už jsem ženatý,
ale ty, ty máš svojí svobodu.
A nechtějí nic, jenom doktora, rozumíš, nic neriskuješ,
běž tam a řekni: jsem voják-doktor,
i když neuspěješ, má to cenu...

Proč ne?
Proč ne, po tom všem.
Nashledanou příteli a díky za radu!
A v téže chvíli vstane.
Vstane a odchází.
U vstupu do královských zahrad
se ho strážce ptají, kam jde:
Kam jdu? Jdu ke králi!

Marche royale (Královský pochod)

Hudba hrála, král mě přijal, jde to dobře;
řekl mi: Vy jste doktor? Ano, voják-doktor...
Takových už bylo hodně a k ničemu...
Ale já, řekl jsem, já vím, jak na to...
Tak dobrá, podíváte se na moji dceru zítra...
Jde to dobře, říkám, jde to dobře!
Přítel měl pravdu. A vlastně, proč ne já?
Ženu, kterou bych měl k sobě,
už dlouho žádnou nemám!
Voják: Vyjde to? Co říkáte, karty, co říkáte?
Srdcová sedma, srdcová desítka, jenom srdce,
samé trumfy...
A tak si říkám: proč ne já?
Žena, kterou bych měl k sobě, jen pro sebe,
a navíc, královská dcera...
Ďábel: Přišel jsem za tebou.
Neprávem jsi se rozhněval,
byl jsi bohatý, vážený...
Najednou, už nic;
můj ubohý příteli, jsi ztracen.
Srdcová sedma, srdcová desítka, srdcová královna,
řeklo by se: to je štěstí!
Přece jenom jsi tomu věřil, že?...
Ale jenom já mám tu moc.

Voják: To je pravda, co říká, má mě v moci,
je to on, kdo má moc;
já nemám nic, nemám už nic!

Vypravěč: Buď statečný! Jdi, skoč na něj, zlom mu vaz.

Voják: Není to člověk, nic s ním nezmůžu.

Vypravěč:

Ale ano, něco zmůžeš, říkám ti;
on tě má stále v moci, protože máš jeho peníze.
Zbav se těch peněz, unikneš.
Hraj s ním karty: on tě o ně obere.

Voják: Zahrajete si? Mám peníze.

Ďábel: Cože?

Voják: Povídám: Chcete si zahrát?

Ďábel: Drahý příteli... S radostí.

Vypravěč: Vyhraje, vždy chce vyhrát.

Ty prohraješ: on je ztracen.

Voják: Zlato, bankovky, toлары.

Ďábel: Velmi dobře!

Voják: Kolik?

Ďábel: Deset centimů za hru.

Voják: Dva franky za hru, ani o halěř míř.

Ďábel: Jak chcete, ale pozor!...

navíc knihu a housle;

zůstalo pár drobných, i drobné mizí...

Pak se blížíme ke konci...

Nebudete mít už nic,

Už nic víc, jen hlad. H L A D, hlad!

Vidíš; nikdy víc, nikdy víc!

Odejdeš bos, odejdeš celý nahý.

Vypravěč: Buď statečný! Nejdí pod sto!

Voják: Říkám: sto.

Ďábel: Ty... ty jsi blázen!

Vypravěč: Padesát franků!

Ďábel: Pomalu...pane...po ma lu...

Stejně vy hra ju.

Vypravěč: Vsaď všechny peníze!

Voják: Všechny mé peníze!

Ďábel: Pikové eso, pikové...eso, a ty?

Voják: Srdcová královna!

Ďábel: To je... to je ... opět moje.

Vypravěč: Vidíš, vidíš!

Vidíš, vidíš, spadne

Počkej. Teď se zvedni.

Dej mu napít! To ho postaví na nohy!

Řekni mu: Na vaše zdraví!

Voják: Dejte si! To vás postaví na nohy.

Říkám vám, pijte, berte!

A já piji na vaše zdraví.

Ještě jednu!

Ďábel: Vy pod...vá..díte!...

Vypravěč: Pozor! Upadne.

Voják: Je slabý! Je slabý!

Můžeme to zkusit?

Vypravěč: Ještě toho nemá dost!...

Voják: Ano, to je ono. Dobře, tady máš!...

Ještě!... Ještě!

Vypravěč: Vzal sis zpátky, co ti patří.

Petit concert (Malý koncert)

Nyní, slečno, můžeme to říct, je jisté, že vás uzdravíme.

Ihned jdeme k vám, protože teď můžeme vše.

Přijdeme, odvážíme se, protože jsme se znovu našli.

Přijdeme, cítíme se silní;

zbavili jsme se smrti, zbavíme ji i vás.

Tango, Valse, Ragtime

Dance du diable (Ďáblův tanec)

Petit choral

(Malý chorál)

Couplets du diable (Ďáblovy kuplety)

Ďábel: Zvítězil si jen pro tuto chvíli,
království však není tak velké.
Kdo překročí jeho hranice,
znovu padne do mé moci.
Nepočínejte si tak směle.
Nebo Madam nemocná opět ulehne do postele.
A co se týče prince, jejího manžela,
měl by vědět, že moje trpělivost je teď u konce.
Vezmu je přímo do pekla,
kde je zaživa usmažím.

Grand choral (Velký chorál)

Vypravěč: K tomu, co máš teď, nepřidáš to, cos měl.
Nelze být zároveň tím, kdo jsi a kým byl.
Musíš si umět vybrat;
nemáš právo mít všechno, to je zakázáno.
Štěstí je jedno jediné, nemáš žádné,
když chceš štěstí dvě.
Mám všechno, mám všechno, myslí si.
Ale jednoho dne řekne ti:
Nevím o tobě nic, vyprávěj mi.
Vyprávěj mi trochu o sobě.
To bylo tehdy, hodně dávno,
v době, kdy jsem byl vojákem;
tam daleko u mé matky v její vesnici,
daleko, hodně daleko, zapomněl jsem cestu tam.
Kdybychom šli, kdybychom šli...
Dobře víš, že je to zakázáno.
Budeme rychle zpátky
a nikdo se to nedozví.
Dívá se na něj a říká:
ty bys moc chtěl, vid', ano, ano!...
Vidím, že ano, říká.
A on říká: Pojď sem.
Ale ona: Znamená to ano?
Ještě nevím, ...
Ale myslí si v duchu: tentokrát mě možná
moje matka pozná;
a kdyby šla bydlet k nám,
měl bych všechno....

Odešli, už jsou skoro tam,
už zahlédli zvonici,
on první přechází hranici,
ona zůstává vzadu.

Volá ji, otočí se...

Marche triomphale du diable (Ďáblův vítězný pochod)

